

MOTIVUL MOȘTENIRII ÎN LITERATURA ROMÂNĂ

MOTIF OF HERITAGE IN ROMANIAN LITERATURE

Elena NETEDU,
Specialitatea Educație lingvistică și literară, gr. MELL 2401,
Coordonator științific: **Ludmila BALȚATU**, dr., conf. univ.,
Centrul Universitar „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
al Universității Tehnice a Moldovei

Rezumat: *Una dintre funcțiile literaturii e concentrată pe formarea la generația în creștere a unor repere etice și spirituale, ce-s necesare orientării corecte în societate a celor ce ne vor urma.*

Anume educația axată pe explorarea valorilor spirituale ale neamului contribuie la formarea unei personalități echilibrate, capabile să distingă între bine și rău, adevăr și fals,

autentic și superficial.

Creația poetului Vasile Romanciuc se evidențiază anume prin caracterul său formativ, având ca scop primordial cultivarea interesului față de trecutul glorios al strămoșilor noștri, prin propagarea tradițiilor noastre, prin păstrarea limbii, a tezaurului nostru folcloric.

Cuvinte-cheie: *literatura, explorare, cultivare, tezaur*

Abstract: *One of the functions of literature is concentrated on the formation to the growing generation of some ethic and spiritual references, which are necessary for the right orientation in the society of those who will follow us.*

Namely the education focused on the exploration of the nation's spiritual values contributes to the formation of a steady personality, being able to distinguish between good and evil, truth and falsity, authentic and shallow.

The poetic creation by Vasile Romanciuc stands out by its formative character, by having as its primary objective the cultivation of interest for our ancestors' glorious history, through the promotion of our traditions, through the protection of our language, of our folklore treasure.

Keywords: *literature, exploration, cultivation, treasure*

Opera lui Vasile Romanciuc se remarcă printr-un pronunțat caracter formativ, fiind orientată constant spre cultivarea valorilor morale, spirituale și identitare. Poezia sa, accesibilă ca limbaj și profundă ca mesaj, oferă numeroase texte cu un ridicat potențial educativ, care pot fi valorificate eficient în activitatea didactică, atât la nivel gimnazial, cât și liceal. Prin simplitatea expresiei artistice și claritatea mesajului, creațiile poetului facilitează apropierea elevilor de literatura cu valoare formativă, contribuind la dezvoltarea sensibilității morale, a gândirii reflexive și a conștiinței civice.

Un element central al liricii lui Vasile Romanciuc îl constituie educația identitară, realizată prin valorizarea limbii materne ca element esențial al moștenirii spirituale. În poezia „Limba mea”, autorul surprinde limba română nu doar ca instrument de comunicare, ci ca spațiu al memoriei colective, al tradiției și al continuității culturale, sugerând că identitatea unui popor se construiește și se conservă prin limbaj. Limba apare ca un simbol al apartenenței și al legăturii dintre generații, fiind percepută ca o moștenire spirituală fundamentală, transmisă din trecut spre prezent și viitor [1, p. 36].

Textul poetic transmite ideea că păstrarea limbii echivalează cu păstrarea identității spirituale și culturale, iar pierderea acesteia conduce inevitabil la înstrăinare și alienare identitară. Prin imagini sugestive și printr-un limbaj accesibil, poezia subliniază faptul că limba este purtătoarea valorilor morale, a tradițiilor și a memoriei istorice, devenind un reper axiologic al existenței individuale și colective. În această perspectivă, limba nu este un simplu mijloc de exprimare, ci un „spațiu de locuire spirituală”, în care se regăsesc experiențele, credințele și valorile comunității.

Din punct de vedere educativ, poezia „Limba mea” oferă un cadru didactic adecvat pentru formarea conștiinței identitare a elevilor și pentru cultivarea respectului față de limba română. Valorificarea textului în activitatea didactică contribuie la dezvoltarea sentimentului de apartenență culturală și la conștientizarea rolului limbii în transmiterea valorilor spirituale și morale. Prin lectura expresivă, elevii pot recepta dimensiunea afectivă a mesajului poetic, iar analiza imaginilor artistice facilitează înțelegerea simbolurilor identitare și a semnificațiilor profunde ale limbii ca moștenire spirituală.

Redactarea unor texte reflexive sau argumentative pe tema importanței limbii în viața personală și comunitară permite elevilor să își exprime propriile opinii și să relaționeze

mesajul poetic cu experiența personală. Aceste activități stimulează implicarea afectivă și intelectuală a elevilor, favorizând interiorizarea valorilor promovate de text și dezvoltarea gândirii critice (Cerghit). Astfel, poezia lui Vasile Romanciuc devine un instrument eficient de educație identitară, contribuind la formarea unei conștiințe culturale și morale solide, necesare integrării armonioase a elevilor în comunitatea din care fac parte.

În aceeași direcție formativă se înscrie și abordarea temei familiei, prezentată în opera lui Vasile Romanciuc ca spațiu fundamental al afecțiunii, al protecției și al formării morale. Familia apare ca primul cadru educativ al individului, locul în care se transmit valorile morale esențiale și se conturează primele repere axiologice. În poezia „Mama”, autorul creează un univers liric dominat de iubire, grijă și devotament, evidențiind rolul determinant al părintelui în formarea personalității copilului și în transmiterea moștenirii morale [2, p. 9].

Textul poetic valorifică dimensiunea afectivă a relației părinte–copil, sugerând că educația morală nu se realizează prin constrângere sau autoritate formală, ci prin dragoste, exemplu personal și responsabilitate. Figura maternă este prezentată ca simbol al sacrificiului, al ocrotirii și al stabilității morale, devenind un reper de conduită și un model de valori. Prin această perspectivă, poezia subliniază ideea că familia reprezintă mediul primordial al interiorizării normelor morale și al dezvoltării empatiei.

Din punct de vedere educativ, poezia „Mama” oferă elevilor posibilitatea de a reflecta asupra propriilor experiențe afective și asupra relațiilor familiale, contribuind la dezvoltarea conștiinței morale și emoționale. Valorificarea didactică a textului prin conversații dirijate permite discutarea rolului familiei în formarea caracterului, în timp ce activitățile de reflecție personală stimulează autocunoașterea și exprimarea sinceră a sentimentelor. Redactarea unor compuneri cu caracter confesiv sau reflexiv îi ajută pe elevi să își exprime recunoștința față de valorile primite în familie și să conștientizeze importanța acestora în viața lor [3, p. 9].

Prin integrarea poeziei în activitatea didactică, literatura devine un instrument eficient de educație morală, favorizând dezvoltarea empatiei, a sensibilității afective și a respectului față de valorile familiale. Astfel, opera lui Vasile Romanciuc contribuie la formarea unei personalități echilibrate, capabile să valorizeze relațiile umane autentice și să își asume responsabilitatea față de moștenirea morală primită în cadrul familiei.

Promovarea responsabilității morale și a conduitei etice reprezintă o direcție esențială a operei lui Vasile Romanciuc, autorul abordând constant tema demnității umane și a asumării conștiente a propriilor fapte. În poezia „Omul”, discursul liric este construit în jurul ideii că valoarea individului nu este determinată de statut social sau de posesii materiale, ci de comportamentul moral și de capacitatea de a acționa responsabil în raport cu sine și cu ceilalți. Textul poetic propune o reflecție profundă asupra condiției umane, evidențiind faptul că demnitatea reprezintă fundamentul existenței morale [4, p. 35].

Poezia subliniază necesitatea asumării faptelor și a consecințelor acestora, sugerând că responsabilitatea morală este o componentă definitorie a identității umane. Omul este prezentat ca ființă morală, aflată permanent în situația de a alege între bine și rău, între responsabilitate și indiferență. Prin această perspectivă, textul poetic capătă o valoare axiologică pronunțată, transformându-se într-un îndemn la reflecție etică și la autocontrol moral.

Din punct de vedere educativ, poezia „Omul” oferă un cadru didactic adecvat pentru dezvoltarea conștiinței morale și a spiritului critic al elevilor. Valorificată în lecții cu caracter moral-civic, poezia poate stimula identificarea trăsăturilor morale pozitive, precum responsabilitatea, onestitatea, respectul față de ceilalți și demnitatea personală. Analiza mesajului poetic îi încurajează pe elevi să raporteze valorile promovate la propriul

comportament și la situațiile concrete din viața cotidiană, facilitând procesul de interiorizare a normelor etice (Vianu).

Prin discuții dirijate, dezbateri morale sau activități de reflecție personală, elevii sunt invitați să își exprime opiniile asupra importanței conduitei morale și să evalueze consecințele lipsei de responsabilitate. Aceste activități contribuie la formarea autonomiei morale și la dezvoltarea capacității de autoevaluare etică, transformând lectura literară într-o experiență formativă. Astfel, poezia lui Vasile Romanciuc devine un instrument educativ eficient pentru cultivarea valorilor morale fundamentale și pentru formarea unei personalități responsabile, capabile să își asume propriile alegeri și acțiuni.

Totodată, lirica lui Vasile Romanciuc evidențiază atașamentul față de tradiție și față de spațiul natal, prezentate ca repere esențiale ale continuității spirituale și morale. În poezia „Casa părintească”, autorul valorifică simbolic imaginea locului de origine, sugerând că acesta reprezintă nu doar un spațiu fizic, ci un nucleu al memoriei afective și al identității culturale. Casa părintească este asociată cu începuturile existenței, cu valorile primare și cu experiențele formative care modelează personalitatea individului, devenind un simbol al stabilității morale și al protecției spirituale, [5, p. 37].

Textul poetic subliniază ideea că tradițiile și valorile moștenite sunt transmise în mod firesc în cadrul comunității de origine, iar păstrarea acestora reprezintă o formă de respect față de trecut și față de identitatea culturală. Spațiul natal apare ca un reper axiologic, în care se conservă memoria generațiilor anterioare și se construiește sentimentul apartenenței. Prin evocarea casei părintești, poezia sugerează continuitatea dintre trecut, prezent și viitor, evidențiind rolul moștenirii culturale în menținerea echilibrului spiritual al individului.

Din perspectivă educativă, poezia „Casa părintească” oferă un cadru favorabil reflecției asupra propriei identități și asupra valorilor care definesc comunitatea din care elevii fac parte. Valorificată didactic, aceasta poate fi integrată în activități interdisciplinare, realizate în corelație cu istoria sau educația civică, facilitând înțelegerea contextului cultural și social al tradițiilor. Elevii pot fi stimulați să compare valorile prezentate în text cu experiențele personale sau cu realitățile comunității contemporane, dezvoltându-și astfel capacitatea de analiză și reflecție.

Prin activități de discuție dirijată, proiecte tematice sau texte reflexive, elevii sunt încurajați să conștientizeze importanța păstrării tradițiilor și a respectului față de spațiul natal ca elemente definitorii ale identității personale și colective. Astfel, poezia lui Vasile Romanciuc devine un instrument eficient de educație identitară și morală, contribuind la formarea unei atitudini responsabile față de moștenirea culturală și spirituală și la dezvoltarea unei conștiințe ancorate în valorile autentice ale comunității.

Din punct de vedere metodologic, textele lui Vasile Romanciuc pot fi integrate eficient în activitatea didactică prin utilizarea unor metode interactive, precum lectura expresivă, conversația euristică, jurnalul de lectură, dezbaterile morale și scrierea reflexivă. Aceste metode favorizează participarea activă a elevilor, dezvoltarea competențelor de comunicare și formarea gândirii critice, transformând lectura literară într-o experiență personală și semnificativă (Cerghit).

Prin simplitatea expresiei și claritatea mesajului, opera lui Vasile Romanciuc oferă profesorului un material didactic valoros, capabil să sprijine formarea conștiinței morale și spirituale a elevilor. Valorificarea textelor sale în procesul instructiv-educativ contribuie la dezvoltarea unor atitudini responsabile față de sine, față de familie și față de valorile comunității, susținând formarea unei personalități echilibrate, autonome și ancorate în valorile culturale autentice.

Bibliografie:

1. Romanciuc, Vasile. *Limba mea*. În: *Tata, mama și eu*. Chișinău: Editura Prut, 2014.
2. Romanciuc, Vasile. *Mama*. În: *Tata, mama și eu*. Chișinău: Editura Prut, 2015.
3. Ibidem.
4. Romanciuc, Vasile. *Omul*. Chișinău: Editura Prut, 2015.
5. Romanciuc, Vasile. *Casa părintească*. În: *Tata, mama și eu*. Chișinău: Editura Prut, 2014.